

Pakolaisuus pähkinänkuoressa

Opettajan materiaali diaesityksen tueksi

Päivitetty 13.3.2023

Tämä materiaali on tarkoitettu käytettäväksi Pakolaisuus pähkinänkuoressa- diaesityksen kanssa. Materiaali avaa dioilla esitetyjä asioita ja antaa tarkempaa taustatietoa. Löydät opettajan materiaalista myös vinkkejä ja ohjeita dioissa esitettyjen asioiden käsittelyyn ryhmien kanssa. Voit pitää diaesityksen pohjalta kokonaisen oppitunnin tai valita siitä haluamiasi osia osaksi opetusta.

Antoisaa oppituntia!

Dia 1: Pakolaisuus pähkinänkuoressa

Voit kertoa ryhmälle, että seuraavaksi oppitunnilla aiheena on pakolaisuus. Esityksessä käydään läpi maailman sekä Suomen pakolaistilannetta ja mietitään muun muassa sitä, kuka onkaan pakolainen. Lopuksi esitellään ratkaisuja pakolaistilanteeseen sekä annetaan osallistujille mahdollisuus miettiä, miten he itse voisivat vaikuttaa.

Dia 2: Termit tutuksi

Jotta mistä tahansa aiheesta voi keskustella, on sanasto otettava ensin haltuun. Keskustelkaa yhdessä osallistujien kanssa hetki dialla olevista sanoista ja niiden merkityksistä. Vaihtoehtoisesti osallistujat voivat keskustella myös pareittain tai pienissä ryhmissä. Ovatko kaikki sanat tuttuja? Mikä ero on esimerkiksi siirtolaisella ja pakolaisella? Tai pakolaisella ja turvapaikanhakijalla?

Dia 3: Kuka on pakolainen?

Sanaa ”pakolainen” käytetään suomen kielessä kahdessa eri merkityksessä. Virallisesti pakolainen on määritelmä ihmisestä, joka nauttii kansainvälistä suojelua ja on saanut pakolaisstatuksen YK:n pakolaissopimuksen mukaisesti. YK:n pakolaissopimus solmittiin toisen maailmansodan jälkeen Genevessä vuonna 1951, ja sitä kutsutaankin usein Geneven sopimukseksi. Sopimus löytyy Finlexistä:

www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1968/19680077/19680077_2

Pakolainen on siis henkilö, jolla on *perusteltu syy pelätä joutuvansa vainotuksi rotunsa, etnisen taustansa, uskontonsa, kansallisuutensa tai poliittisen käsityksensä takia tai siksi, että hän kuuluu tiettyyn yhteiskuntaryhmään, ja joka oleskelee sen maan ulkopuolella, jonka kansalainen hän on ja joka mainitun uhan takia ei voi tai halua palata takaisin.* Esimerkiksi siis pelkkä sota ei riitä pakolaisstatuksen saamiseen, vaan se perustuu vainoon. Sen sijaan toissijaista suojelua voi saada myös muiden uhkien, kuten kuolemanrangaistuksen tai aseellisen selkkauksen perusteella.

Arkikielessä suomalaiset käyttävät sanaa pakolainen puhuessaan ihmisestä, joka on paennut kotoaan pakon edessä, nautti hän kansainvälistä suojelua tai ei. Tässä yhteydessä voi tuoda esille, että Geneven sopimuksessa esitelty pakolaisen määritelmä ja syyt pakolaisuuteen eivät kohtaa tänä päivänä. Geneven sopimuksen määritelmässä ei mainita esimerkiksi ilmastonmuutoksen tai luonnonkatastrofien takia paenneita ollenkaan.

Dia 4: Termit

Pakolainen (katso yllä)

Maansisäinen pakolainen

Maansisäiset pakolaiset eli evakot ovat ihmisiä, jotka ovat joutuneet jättämään kotinsa ja mahdollisesti myös kotiseutunsa, mutta eivät ole poistuneet kotimaastaan. Suurin osa maailman pakolaisista ovat kotimaansa sisällä paenneita.

Kiintiöpakolainen

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolla on YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) myöntämä pakolaisen asema ja joka saapuu maahan vastaanottajavaltion määrittelemän pakolaiskiintiön puitteissa. Suomessa eduskunta määrittää pakolaiskiintiön vuosittain. Vuodesta 2001 alkaen Suomeen otettavien kiintiöpakolaisten määrä on ollut 750 henkilöä vuodessa. Vuosina 2014 ja 2015 pakolaiskiintiötä nostettiin Syyrian sodan vuoksi 1 050 henkilöön. Tämän jälkeen kiintiö laskettiin ennalleen. Vuonna 2022, Suomi vastaanotti 1500 kiintiöpakolaista. Kiintiötä nostettiin poikkeuksellisen korkealle vuonna 2022.

Kiintiöpakolaiset tulevat Suomeen usein pakolaisasutuksista, mutta yhä useammin myös kaupungeista. Suomen viime vuosina ottamat kiintiöpakolaiset ovat olleet pääasiassa syyrialaisia, kongolaisia, afganistanilaisia ja sudanilaisia. Pakolaiskiintiön suuruudesta päättää siis eduskunta. UNHCR eli YK:n pakolaisjärjestö esittää Suomelle pakolaisiksi katsomiaan henkilöitä, jonka pohjalta sisäministeriö, ulkoministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö valmistelevat esityksen pakolaiskiintiön kohdentamisesta alueellisesti. Toisin kuin turvapaikanhakijoilla, kiintiöpakolaisilla on oleskelulupa jo Suomeen saavuttaessa.

Turvapaikanhakija

Turvapaikanhakija on henkilö, joka hakee turvaa vieraasta valtiosta. Turvapaikan hakeminen on ihmisoikeus. Vain pienelle osalle turvapaikanhakijoista myönnetään YK:n pakolaissopimuksen mukainen pakolaisstatus, joka perustuu henkilökohtaiseen vainoon. Sen sijaan turvapaikanhakija voi saada oleskeluluvan toissijaisen suojeluntarpeen

perusteella (esim. epäinhimillisen kohtelun uhka kotimaassa). Jos turvapaikan saamisen edellytykset eivät täyty, turvapaikanhakijalle voidaan myöntää turvapaikkahakemuksensa perusteella oleskelulupa toissijaisen suojelun perusteella, eli toissijainen suojeluasema. Lupa voidaan myöntää, jos henkilöä uhkaa kotimaassaan tai pysyvässä asuinmaassaan kuolemanrangaistus, teloitus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai ihmisarvoa loukkaava kohtelu tai rangaistus. Lupa voidaan myöntää myös, jos henkilö ei voi palata kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa joutumatta vakavaan henkilökohtaiseen vaaraan siellä vallitsevan aseellisen selkkauksen vuoksi. Ennen 16.5.2016 Suomi on voinut myöntää turvapaikanhakijalle humanitaarista suojelua, jos turvapaikan tai toissijaisen suojelun edellytykset eivät ole täyttyneet. Tämä kansainvälisen suojelun tyyppi poistui ulkomaalaislain muutoksen myötä 16.5.2016.

Dia 5: Termit

Siirtolainen

Siirtolainen on yleistermi henkilölle, joka muuttaa pysyvästi asumaan toiseen maahan. Siirtolaisella tarkoitetaan sekä maahanmuuttajaa että maastamuuttajaa. Kansainvälisissä tilastoissa siirtolainen on henkilö, joka muuttaa maasta ainakin vuodeksi ulkomaille. Monien maiden tilastoissa siirtolaiseksi määritellään kuitenkin myös henkilöt, jotka muuttavat maahan lyhyemmäksi ajaksi – kuten puoleksi vuodeksi tai kolmeksi kuukaudeksi

Maahanmuuttaja

Maahanmuuttajalla tarkoitetaan Suomeen muuttanutta henkilöä, jonka tarkoituksena on asua maassa pidempi aika, yleensä vähintään vuosi. Maahanmuuttajia ovat siis kaikkien maiden kansalaiset, jotka muuttavat Suomeen. Eniten maahanmuuttajia Suomessa on Virosta, Venäjältä ja Irakista

Paperiton

Paperiton on henkilö, joka elää Suomessa vailla laillista oleskeluoikeutta. Paperittoman oleskelu ei ole virallisesti viranomaisten tiedossa tai sallimaa. Paperittomaan maassa oleskeluun voi päätyä esimerkiksi sen jälkeen, kun on saanut kielteisen turvapaikka- tai oleskelulupapäätöksen, viisumi tai oleskelulupa on umpeutunut tai henkilö ei ole hakenut lainkaan oleskelulupaa. Pelkkä passin tai muun henkilöllisyystodistuksen puuttuminen ei tee ihmisestä paperitonta. Turvapaikanhakijat eivät ole paperittomia, sillä heillä on lupa oleskella maassa hakemuksensa käsittelyn ajan. Paperittomat ovat pitkälti yhteiskunnan peruspalvelujen ulkopuolella.

Lisäksi voit selittää seuraavan termin:

Ilmastosiirtolainen

Ilmastonmuutoksen seuraukset ovat arvaamattomia, minkä vuoksi arviot siitä, kuinka moni joutuu pakenemaan kodistaan ilmastonmuutoksen takia vaihtelevat rajusti. Lukuisten tutkimusten mukaan ilmasto voi joutua pakenemaan 25 miljoonasta 1 miljardia ihmistä vuoteen 2050 mennessä. Esimerkiksi Maailman Pankki arvioi, että vuoteen 2050

mennessä n. 140 miljoonaa ihmistä joutuu pakon edessä jättämään kotinsa ilmastoon liittyvistä syistä johtuen.

YK:n pakolaissopimuksen (1951) mukaan pakolaisstatukseen on oikeutettu henkilö, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi. Ympäristö- tai ilmastouhat eivät siis suoranaisesti kuulu sopimuksen määritelmään. Tämän vuoksi Pakolaisapu puhuu ilmastosiirtolaisuudesta, ei ilmastopakolaisuudesta. Ilmastopakolaisia ei virallisesti ole olemassa. Monet kuitenkin joutuvat jättämään kotinsa muuttuvan ilmaston ja ympäristöolosuhteiden sekä ympäristökatastrofien vuoksi.

Vuonna 2018 kotimaansa sisällä paenneista suurempi osa oli paennut luonnonkatastrofia kuin konfliktia. Monet ovat joutuneet jättämään kotinsa pitkäaikaisten tai yhtäkkisten muutosten kuten kuivuuden, aavikoitumisen, merenpinnan nousun tai tulvan vuoksi. Ilmastosiirtolaisia ei yleensä voi määritellä pakolaisiksi, sillä he eivät ole Geneven pakolaissopimuksen mukaisen vainon kohteita. On epätodennäköistä, että pakolaissopimus avattaisiin koskemaan ilmastonmuutosta pakenevia. Tämä voisi myös johtaa uusiin haasteisiin: jos sopimus avattaisiin, eivät vainoa pakenevat välttämättä saisi nykyisellä tasolla suojelua. On myös riski, että yhtä sitovaa sopimusta ei enää saisi solmittua. Ilmastonmuutosta pakenevia tulisi kuitenkin suojella muiden keinojen kautta

Dia 6: Kuinka moni ihminen on joutunut pakenemaan kodistaan?

Kysy osallistujilta, minkä dian vaihtoehdoista he uskovat olevan oikea. Voit luetella vaihtoehdot ääneen ja pyytää osallistujia kertomaan oman arvauksensa viittaamalla. Osallistujat voivat myös aluksi keskustella vaihtoehdoista parin kanssa tai pienissä ryhmissä.

Oikea vastaus on C: 103 miljoonaa

Dia 7: Ennätysmäärä paenneita

Maailmassa ei ole koskaan aikaisemmin ollut yhtä montaa paennutta. Maailman paenneiden määrän kasvu viimeisen kymmenen vuoden aikana on ollut nopeaa. Paenneiden määrä maailmassa on yli kaksinkertaistunut vain hieman yli kymmenessä vuodessa. Näin suuria määriä voi olla hankala hahmottaa.

Voit esimerkiksi kertoa, että jos kaikki maailman paenneet muodostaisivat valtion, olisi se maailman 20. suurin – suurempi siis kuin esimerkiksi Ranska, Iso-Britannia tai Italia. Vuonna 2021 paenneiden määrä oli vielä n. 89 miljoonaa, kun vuoden 2022 loppuun kotoaan pakon edessä lähteneitä oli jo n. 103 miljoonaa UNHCR:n arvion mukaan.

Dia 8: Pakolaistilanne juuri nyt

Tarkastelkaa yhdessä diassa olevaa infografiikkaa:

Maailmassa on nyt 103 miljoonaa kodistaan pakon edessä lähtemään joutunutta. Valtava määrä ihmisiä on paennut maan sisäisesti, eniten maansisäisesti paenneita ihmisiä on Syyriassa, Kongossa, Kolumbiassa, Etiopiassa ja Afganistanissa. Lisäksi monet

eivät pakene kauas, vaan n. 72 % on asettunut asumaan naapurimaahan. Esimerkiksi Ugandassa on n. 1,5 miljoonaa naapurimaista paennutta ihmistä. Pakkomuuton kokeneista ihmisistä 83 % asuu kehittyvissä maissa (OECD:n luokituksen mukaan).

Lähes puolet (arvio 41 % v. 2021) paenneista on lapsia ja lasten osuus on ollut jatkuvassa nousussa. Ukrainan tilanne on nostanut lapsipakolaisten määrää entisestään.

Voit kysyä osallistujilta, mitä ajatuksia luvut herättävät.

Diät 9 ja 10: Mistä ja mihin paetaan?

Diassa 9 on listattu maat, joista tulee tällä hetkellä eniten pakkomuuton kokeneita ihmisiä. Nämä maat (Ukrainaa lukuun ottamatta) sijaitsevat Afrikassa, Lähi-idässä, Aasian läntisessä osassa ja Etelä-Amerikassa. Näistä maista ihmiset pakenevat muun muassa sotilaallisia konflikteja ja levottomuuksia.

Diassa 10 on listattu maat, jotka ovat vastaanottaneet eniten pakolaisia. Kuten näkyy, ne ovat pääosin lähtömaiden naapurivaltioita. Usein pakenevilla ei ole tarvittavia matkadokumentteja ja pitkä matka saatetaan taittaa jopa jalan – siksi on turvallisinta paeta naapurimaahan.

Dia 11: Ukrainasta paenneet

Ukrainasta on vaikea saada tarkkoja lukuja siitä, kuinka moni on joutunut jättämään kotinsa. Ihmiset liikkuvat maiden rajojen yli, ja osa on myös palannut takaisin Ukrainaan. Valtava määrä arvioilta n. 14 miljoonaa ukrainalaista oli syksyyn 2022 mennessä joutunut pakenemaan kodistaan ja yli 6 miljoonaa heistä oli paennut maan rajojen ulkopuolelle pääasiassa naapurimaihin ja muualle Eurooppaan.

Dia 12 ja 13: Miksi ihmiset pakenevat?

103 miljoonaa ihmistä on jo joutunut pakenemaan kotoaan. Syitä on monia, eivätkä ne ole yksiselitteisiä – usein pakeneminen johtuu monen syyn yhteisvaikutuksesta.

Osallistajat voivat pohtia pareittain ja ryhmissä syitä, jotka aiheuttavat pakolaisuutta. Kannusta pohtimaan asiaa monesta eri näkökulmasta. Mitkä syyt esimerkiksi olisivat osallistujille itselleen sellaisia, joiden takia lähtisivät pakomatalle omasta kodistaan?

Pakoon sodan jaloista

Sotilaalliset konfliktit ovat yksi suuri syy pakolaisuuteen. Esimerkiksi Kolumbian yli 50 vuotta kestäneessä sisällissodassa on melkein seitsemän miljoonaa ihmistä paennut kodeistaan. Syyria, Afganistan, Somalia, Irak, Sudan ja Etelä-Sudan, Kongon demokraattinen tasavalta ja Myanmar kuuluvat niihin maihin, joista on paennut miljoonia ihmisiä viime vuosina.

Vainon pakottamat

Vaino on Rooman perussäännössä (Kansainvälisen rikostuomioistuimen perustamissopimus) määritelty rikos ihmisyyttä vastaan, joka tarkoittaa perusoikeuksien tahallista ja törkeää epäämistä kansainvälisen oikeuden vastaisesti ryhmän tai yhteisön ominaisuuksien vuoksi. Ihminen saattaa kotimaassaan kohdata vainoa esimerkiksi uskontonsa, seksuaalisen suuntautumisensa, etnisen taustansa, kansallisuutensa tai poliittisen käsityksensä takia.

Köyhyys

Vakavat aseelliset konfliktit ja ihmisoikeusloukkaukset tapahtuvat usein maailman köyhimmissä maissa, sillä köyhyys horjuttaa yhteiskunnallista vakautta. Köyhyys ja talouden taantuma voivat johtaa sotilaallisiin ja väkivaltaisiin konflikteihin, jotka puolestaan aiheuttavat pakolaisuutta. Köyhyys, epätasa-arvo ja väkivaltaiset konfliktit ruokkivat toisiaan. Köyhyys itsessään ei oikeuta kansainväliseen suojeluun.

Ilmastonmuutos ja luonnonkatastrofit

Ilmasto- ja ympäristösiirtolaisuus on kohtalaisen uusi ilmiö, jota ei ole otettu huomioon esimerkiksi YK:n pakolaissopimuksessa. Ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja kytköstä muuttoliikkeisiin ei tuolloin vielä tunnettu. UNHCR:n raportin mukaan vuodesta 2008 vuoteen 2015 noin 26,4 miljoonaa ihmistä on joutunut jättämään kotinsa luonnonkatastrofin tai luonnon aiheuttaman tilanteen vuoksi.

Nykyään todennäköisyys tällaiseen liikehdintään on kaksinkertainen verrattuna 1970-luvun lukemiin. Esimerkiksi tulvat (Pakistan, Myanmar, Etiopia) ja pyörremyrskyt (Myanmar) ovat olleet 2010-luvulla syitä pakkosiirtolaisuuteen ja hätäavun tarpeeseen maailmalla. Yhtenä syynä Syyrian konfliktiin on esitetty ihmisten muuttamista maalta kaupunkiin kuivuuden vuoksi, mikä aiheutti tyytymättömyyttä ja työttömyyttä, ja sitä kautta olisi mahdollisesti johtanut nykytilanteeseen. Myös sellaiset maat, joissa on jo meneillään sotilaallisia konflikteja, ovat puolestaan alttiita ilmastonmuutoksen aiheuttamille haitoille.

Ilmastonmuutoksen on todettu voivat vaikuttaa konfliktien juurisyihin. Luonnonkatastrofin tai ilmastonmuutoksen vuoksi kotinsa jättäviä ei voi todentaa pakolaisiksi vuoden 1951 solmitun Geneven pakolaissopimuksen mukaan. Kuten jo aiempien diojen yhteydessä todettiin, Suomessa humanitaarista suojelua annettiin 16.5.2016 asti. Humanitaarisen suojelun perusteena saattoi olla esimerkiksi luonnonkatastrofin seurauksena kotimaan heikentynyt tilanne.

Kaikki dialla esitetyt syyt ovat johtaneet monen ihmisen elämässä pisteeseen, jossa elämä kotimaassa ei ole enää mahdollista. Normaalin elämän mahdottomuus saa ihmisen pakenemaan.

Dia 14: Pakolaisasutukset

Yli 20 % maailman pakolaisista asuu pakolaisleireillä. Leirit on tarkoitettu tarjoamaan väliaikaista turvaa ja vastauksia perustarpeisiin (ruoka, vesi, lääkkeet jne.). Leirit eivät ole tarkoitettu pysyväksi, vaan niitä pystytetään hätätilanteissa. Tästä huolimatta usein

asuminen leirillä pitkittyy vuosiin tai jopa vuosikymmeniin. Samalla asutukset kasvavat jatkuvasti, kun uusia ihmisiä saapuu. Leireillä paljon ongelmia: ruuhkautuminen, huono hygienia, sairaudet, ruuan puute, puhdas vesi ja turvattomuus. Ihmisten vaikea suunnitella tulevaisuutta, kun elämää varjostaa epävarmuus tulevasta. Suurimmat pakolaisasutukset ovat valtavia kymmeniä kilometrejä jatkuvia asutusalueita. Maailman isoimpia pakolaisleirejä ovat:

- Kutupalong in Cox Bazar (Bangladesh) perustettu v. 2017, lähes miljoona Rohingya pakolaista Myanmarista (ympäristöriskit: tulvat, syklonit)
- Kakuma (Kenia), perustettu v. 1992, tänä päivänä yli 150 000 pakolaista pääasiassa Sudanista ja Somaliasta
- Dabaad (Kenia) perustettu v. 1991, yli 200 000 pakolaista pääasiassa Somaliasta
- Zaatari (Jordania), perustettu v. 2012, pääasiassa syyrialaisia pakolaisia yli 76 000
- Um Rakuba (Sudan) perustettu v. 2022 yli 60 000 etiopilaista Tigray alueelta

Dia 15: Tilanne Suomessa

Voi olla, että vuoden 2015 pakolaistilanne on antanut kuvan siitä, että turvapaikanhakijat hakeutuvat nimenomaan Eurooppaan ja Suomeen. Suomeen tulee kuitenkin pakkomuuton kokoneista vain murto-osa 0,04 % (vuonna 2021).

Vuonna 2022 Suomi vastaanotti 1500 kiintiöpakolaista. Turvapaikkaa haki 3 897 ihmistä ja tilapäistä suojelua yli 45 000 ihmistä. Tilapäisen suojelun hakijat olivat pääasiassa ukrainalaisia.

Dia 16: Infografiikka

Tässä kuvassa näkyy turvapaikanhakijoiden määrä vuosina 2014–2022. Vuonna 2015 paenneiden määrä kasvoi merkittävästi, ja yhä useampi haki turvaa Suomesta. Vuoden 2015 jälkeen turvapaikkaa hakeneiden määrä kuitenkin laski rajusti ja on pysynyt tasaisena siitä asti. Vuonna 2022 turvapaikkaa hakija 3897 ihmistä. Suurimmat hakijoiden lähtömaat olivat Irak, Afganistan, Somalia, Venäjä ja Turkki.

DIA 17: Infografiikka

Tässä kuvassa näkyy turvapaikanhakijoiden määrä Euroopan Unionissa vuosina 2014–2021. Vuonna 2015 paenneiden määrä maailmalla lisääntyi noin 5,8 miljoonalla. Kyseisenä vuonna kotinsa jättämään joutuneiden joukko kasvoi siis suuremmalla määrällä kuin Suomessa on asukkaita. EU-jäsenmaihin saapui 1,2 miljoonaa turvapaikanhakijaa. Vuonna 2015 jätettiin ennätysmäärä turvapaikkahakemuksia, yli kaksi miljoonaa, joista 1,2 miljoonaa EU:n jäsenmaissa. Turvapaikanhakijoiden määrä pysyi korkeana myös vuonna 2016, jolloin lukumäärä oli kaiken kaikkiaan 1 204 300 (UNHCR & Eurostat).

Dia 18: Ratkaisuja

Pakkomuutto ei korjaannu yhdessä yössä. Suomen Pakolaisapu esittää Suomessa tilanteen parantamiseksi muun muassa näitä ratkaisuja:

Kehitysyhteistyö ja hauraiden maiden tukeminen

Kehitysyhteistyön avulla voidaan puuttua pakolaisuuden syihin ennaltaehkäisevästi. Hauraiden maiden kansalaisyhteiskuntien vahvistaminen ehkäisee konfliktien syntymistä ja luo toimeentulon mahdollisuuksia ja vähentää siten pakolaisuutta.

Turvalliset reitit

Mikäli ihmiset kuitenkin joutuvat pakenemaan, on varmistettava, että heillä on mahdollisuus hakea ihmisoikeuksiensa mukaisesti kansainvälistä suojelua turvallisesti. Turvallisten reittien, kuten pakolaiskiintiön tai perheenyhdistämisen, kautta kansainvälistä suojelua hakevat eivät joudu riskeeraamaan henkeään esimerkiksi ylittämällä Välimeren.

Pakolaiskiintiön nostaminen moninkertaiseksi

Ihmisiä, jotka ovat joutuneet pakenemaan kotimaastaan tai pysyvästä asuinmaastaan toiseen maahan, johon he eivät kuitenkaan voi pysyvästi asettua asumaan, voidaan ottaa uudelleen sijoitettaviksi kolmanteen maahan pakolaiskiintiössä. Pakolaiskiintiön moninkertaistaminen olisi tärkeää nykyisessä tilanteessa, jossa pakolaisten määrä maailmassa kasvaa jatkuvasti. Pakolaiskiintiö on turvallinen maahantulon tapa. YK:n kiintiöpakolaisjärjestelmä on luotu pitkittyneitä pakolaistilanteita varten. Kiintiöön valitaan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia pakolaisia.

Perheenyhdistämisen tukeminen

Perheenyhdistämisen kautta maahan voi tulla turvallisesti ja hallitusti. Tällöin perheenjäsenet eivät joudu turvautumaan salakuljettajiin ja matkaamaan vaarallisia reittejä pitkin perheensä luokse Suomeen. Perheenyhdistämisen ehtoja on kuitenkin viime vuosina huomattavasti kiristetty Suomessa. Oikeudenmukaisen kohtelun varmistamiseksi perheenyhdistämisen hakijoille tulee järjestää selkeää ohjeistusta ja neuvontaa perheenyhdistämisen hakumenettelyyn.

Turvapaikkaprosessin toimivuuden varmistaminen

Turvapaikkaprosessi on pitkälinen ja monimutkainen, joten on tärkeää varmistaa, että se on jokaiselle oikeudenmukainen ja reilu. Turvapaikan hakeminen on ihmisoikeus.

Kotoutumisprosessien kehittäminen

Kansainvälistä suojelua saaneiden kotoutuminen vaatii pitkäjänteistä työtä ja alkuvaiheen panostusta. Kotoutuminen on monen suuntainen prosessi. Yksilön oman asenteen lisäksi yhteiskunnassa vallitsevat asenteet vaikuttavat siihen, pääseekö ihminen osalliseksi vai tuleeko syrjäytetyksi. Kotoutumisen ydin on työllistymisessä, mutta työ yksin ei riitä. Osallisuus yhteiskunnassa edellyttää kontaktia toisiin ihmisiin sekä mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa omaan elämäänsä. Tässä esimerkiksi kansalaisyhteiskunnalla voi olla merkittävä rooli.

Dia 17: Mitä minä voisin tehdä?

Kenelle tahansa saattaa tulla kaikkien tapahtumien ja tiedon äärellä voimaton olo. Voi tuntua siltä, että ongelmat ovat niin suuria, että mitään ei ole tehtävissä. Tästä teemasta kannattaa keskustella nuorten kanssa. Kaikilla on mahdollisuus vaikuttaa, ja pienelläkin teolla on merkitystä! Keskustelkaa yhdessä osallistujien kanssa, miten he voisivat auttaa ja vaikuttaa.

Alla on muutamia tapoja, joilla nuoret voivat vaikuttaa itse tai yhdessä muiden kanssa.

Oma esimerkki

Omalla esimerkillään voi rakentaa yhdenvertaista asenneilmapiiriä ja vaikuttaa omassa lähiympäristössään – oli kyse koulusta, työpaikasta tai kaveripiiristä. Maahanmuuttajat saattavat kohdata päivittäin rasismia ja syrjintää. Parhaiten autat olemalla ystävällinen, ottamalla mukaan ja puuttumalla tarvittaessa tilanteisiin, jossa huomaat syrjintää tai epäasiallista käytöstä.

Oppilaskuntatoiminta

Oppilaskunta voi järjestää tapahtumia sekä tehdä aloitteita koulun ja opiskelijoiden asioista ja toiminnasta. Koulu voi esimerkiksi valita päivätyökeräyskohteekseen järjestön, jonka asiaa he haluavat tukea.

Lehdet

Nuori voi julkaista omia mielipiteitään paikallislehdissä tai miksei vaikka Helsingin Sanomissakin!

Internetsivut, blogit ja sosiaalinen media

Nuori voi perustaa oman blogin tai nettisivut ja jakaa mielipiteensä. Myös sosiaalisessa mediassa voi käydä keskustelua muiden ihmisten kanssa. Nuori voi julkaista oman videon, joka voi parhaimmillaan tavoittaa miljoonia ihmisiä ja saada ihmisiä ajattelemaan. Myös vihapuheeseen puuttuminen internetissä on hyvä tapa vaikuttaa: jos ei halua, ei tarvitse olla äänekäs mielipiteidensä kanssa. Rasistisen viestin ilmianto tai tuen osoittamisen sosiaalisessa mediassa kiusatulle ovat myös hyviä keinoja auttaa.

Vetoomukset ja aloitteet

Nuori voi tehdä vetoomuksen tai aloitteen tai allekirjoittaa muiden tekemän vetoomuksen tai aloitteen.

Järjestöt, vapaaehtoistyö ja lahjoittaminen

Järjestöjen kautta voi edistää pakolaisten oikeuksia monella tapaa! Nuori voi esimerkiksi osallistua järjestöjen kampanjoihin, hyväntekeväisyyspauksiin tai vaikuttaa lahjoittamalla. Osa järjestöistä tarjoaa vapaaehtoistoimintaa myös alle 18-vuotiaille. Vapaaehtoistyönä voi esimerkiksi tukea maahanmuuttajien kotoutumista. Järjestökentältä

löytyy monia nuorten asioiden edunvalvontajärjestöjä. Myös poliittisen järjestön jäsenenä pääsee vaikuttamaan. Lahjoittaminen järjestön toimintaan on hyvin konkreettinen tapa vaikuttaa